

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.922

DOI 10.36919/3041-1149(Print).5.2024.56-62

Н. Б. Новицька,*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу,
Державний податковий університет**email: Natalka_bn_@ukr.net***ORCID 0000-0003-4753-7625;****А. М. Новицький,***доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільно правових дисциплін,
Національна академія СБУ**email: izipg@ukr.net***ORCID 0000-0001-6860-9654**

ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Стаття присвячена аналізу теоретичних і практичних аспектів функціонування в кризовий період інституту адвокатури в Україні. Адвокатура як самостійний, незалежний інститут є одним із показників розвитку суспільства, що свідчить про її виключне значення не лише в площині юриспруденції, але й у розрізі соціального, культурного, політичного, економічного аспектів стану держави та суспільства.

На основі аналізу Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» констатовано, що класична формула правовідносин, у разі якої адвокати повинні бути незалежними від держави, була реалізована у сформованій системі органів самоврядування. Ця система правового регулювання для України стала новою, вперше до недержавної саморегульованої, самоврядної громадської організації було передано ряд державних функцій, пов'язаних із виконанням особливих повноважень.

Констатовано, що ухвалення рішень щодо належного забезпечення діяльності в особливих умовах, в умовах воєнного стану є безпосередньою функцією самоврядної організації. Рада адвокатів України як самоврядна організація, встановила ряд спеціальних норм щодо правил діяльності інституції адвокатури в умовах воєнного стану, тим самим створивши належні умови забезпечення функціонування всієї системи захисту прав громадян.

Зроблено висновок, що нові виклики, породжені кризовим періодом держави, зумовили потребу у відповідному переформатуванні й у структурі адвокатури.

Функціонування адвокатури в умовах воєнного стану продемонструвало ефективність самоврядування. Рада адвокатів України оперативно реагувала на виклики, ухвалюючи рішення щодо захисту персональних даних адвокатів, встановлення особливих правил діяльності в умовах війни, зокрема щодо проходження служби, підвищення кваліфікації та допуску до іспитів. Ці рішення не лише регулювали внутрішні питання організації, але й впливали на суспільні відносини за її межами, підтверджуючи передачу державних повноважень самоврядній організації. Однак існують і невирішені проблеми, як-от відсутність бронювання адвокатів від мобілізації, що потребують подальшого врегулювання.

Ключові слова: адвокатура, адвокатська діяльність, органи адвокатського самоврядування, контрольна діяльність, громадський контроль, самоврядна організація, захист прав.

Постановка проблеми та її актуальність. Україна чітко визначилась із напрямом свого перспективного розвитку – побудова демократичної держави. А побудувати правову, демократичну державу без функціонування належно сформованої системи правового захисту кожного громадянина держави є нездійсненною мрією. Потреба в правовому забезпеченні функціонування різних інститутів суспільного життя, які б забезпечували належний рівень виконання функцій держави та повністю задовольняли потреби суспільства, – це та необхідна передумова щодо створення належних умов побудови демократичної, правової держави.

Функціонування держави передбачає формування різних напрямів діяльності, серед яких особливо виділяється правозахисна, сутність якої полягає в тому, що держава як суб'єкт публічної влади за допомогою правових засобів не тільки закріплює, а й передбачає механізм реалізації прав і свобод людини та громадянина. Найважливішим моментом реалізації правозахисної політики є проблема взаємодії інститутів громадянського суспільства й держави. Адвокатура як самостійний, незалежний інститут є одним із показників розвитку суспільства, що свідчить про її виняткове значення не лише в площині юриспруденції, але й у розрізі соціального, культурного, політичного, економічного аспектів стану держави та суспільства. Вона не є державним органом і тому вільна від тиску влади, нав'язування кон'юнктурних міркувань, тобто адвокатура здатна абстрагуватися від нагальних потреб [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема правового забезпечення функціонування самоврядних інституцій адвокатури в Україні була досліджена М. Р. Аракелян у контексті правозахисної діяльності адвокатів. Загальну проблему реформування адвокатури України в своїх наукових пошуках розглядали С. Бандурка [15], О. Коваль [13], Ю. Загуменна [14]. О. А. Гвоздій, здійснивши аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності органів адвокатського самоврядування, наголошував на потребі в збалансованому підході до зазначеної проблеми [12].

Мета статті. Здійснення аналізу теоретичних і практичних аспектів функціонування в кризовий період інституту адвокатури в Україні.

Виклад основного матеріалу. Класична формула правовідносин, у процесі якої адвокати повинні бути незалежними від держави, була реалізована у сформованій системі органів самоврядування та закріплена в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», у якому визначено, що адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, який забезпечує здійснення захисту, представництва й надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації та діяльності адвокатури. У зазначеному нормативному акті чітко зазначено, що адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб.

Ця система правового регулювання для України стала новою, вперше до недержавної саморегульованої, самоврядної громадської організації було передано ряд державних функцій, пов'язаних із виконанням особливих повноважень. Сьогодні функціонування системи самоврядної організації адвокатів є прикладом для визначеності інших професійних спільнот.

Вивчаючи сутність правового регулювання та функціонування в загальній системі юрисдикції, потрібно дослідити поняття самоврядних організацій. Так, дослідження суспільних відносини, пов'язаних із функціонуванням самоврядних організацій, дали змогу З. Черненку сформулювати ряд висновків. Зокрема, він зазначив, що це громадські об'єднання, які отримали статус саморегульованої організації та здійснюють громадський контроль за діяльністю членів організації, які є представниками цієї професії. До їхніх повноважень належать контроль за виконанням норм законодавства, участь у розробці нормативно-правових актів, які стосуються їхньої діяльності, професійна підготовка та підвищення професійної кваліфікації, участь у діяльності кваліфікаційних і дисциплінарних комісії, захист інтересів членів такої організації, робота з інформування населення тощо. Самоврядні організації – це організації, створені відповідно до закону, на які покладено виконання певних функцій, що наразі належать державі. Особливістю такої організації є її створення відповідно до закону, а не за добровільним волевиявленням громадян. Самоврядні організації є організаціями публічного права, оскільки вони не належать до державних органів, але виконують за дорученням держави функції з регулювання діяльності, що стосується певної професії. Це своєрідний процес децентралізації, однак не в регіональному, а функціональному вимірі. Для створення такої організації потрібне розуміння з боку державних органів, що лише

представники професії можуть краще розуміти всі проблеми, які виникають у сфері певної професійної діяльності [2].

А. В. Матвійчук, наголошуючи про самоврядну організацію, зазначав, що вони створюється у формі недержавної некомерційної організації, заснованої на членстві в ній відповідних суб'єктів саморегулювання; водночас некомерційні партнерства й об'єднання юридичних осіб (союзи, асоціації) є можливою формою створення таких самоврядних організацій. Ініціаторами створення самоврядної організації в певній сфері діяльності можуть бути: суб'єкти цієї сфери (як юридичні, так і фізичні особи); сформовані традиційні професійні об'єднання, що претендують на статус «самоврядної організації»; органи державного або муніципального управління; існуючі самоврядні організації щодо створення союзів таких організацій. Водночас вирішальним чинником у створенні самоврядної організації є бажання й потреба в її створенні з боку різних представників, охоплюючи суб'єкти цієї сфери, органи державного або муніципального управління [3].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Концепцію реформування інституту саморегулювання в Україні [4], в якій, зокрема, зазначається, що результати аналізу нормативної основи саморегулювання й особливостей діяльності існуючих саморегулювних організацій свідчать про наявність таких проблем:

- відсутність належного врегулювання на законодавчому рівні питань саморегулювання господарської та професійної діяльності;
- відмінність підходів до процедур здійснення саморегулювання в різних сферах, зокрема відсутність системного підходу до інституту саморегулювання на законодавчому рівні;
- неврегулювання на законодавчому рівні питання щодо утворення та діяльності саморегулювних організацій;
- утворення саморегулювних організацій у тих сферах діяльності, в яких законодавством допускається їхнє утворення, водночас лише у третині випадків серед існуючих на сьогодні саморегулювних організацій тільки частина виконує свої функції;
- здійснення саморегулювними організаціями повноважень з урахуванням виду діяльності, обсяг і зміст яких призводить до викривлення самої сутності саморегулювання;
- наявність в Україні організацій, які мають ключові ознаки саморегулювної організації, але законодавством не передбачено можливості їхнього функціонування в такому статусі;
- відсутність належної законодавчої основи для здійснення контролю за виконанням саморегулювними організаціями делегованих їм державними органами функцій з регулювання господарської діяльності.

Варто зазначити, що ряд вказаних проблем щодо функціонування самоврядних інституцій в Україні можна віднести й до функціонування адвокатури. Зокрема, відсутність належної правової бази щодо державного контролю за діяльністю такої інституції чи окремих його членів. Але потрібно наголосити, що ця функція реалізована у внутрішніх нормативних документах асоціації або в рішеннях колегіальних органів асоціації. Аналізуючи внутрішню нормативну базу Ради адвокатів України, можна чітко побачити керуючу роль інституції у виконанні державної функції інституту адвокатури.

Розглянемо рішення Ради адвокатів України в період воєнного стану. Своє негативне ставлення до військових дій Російської Федерації проти України Рада адвокатів України як національна інституція висловила в рішенні «Про затвердження Резолюції щодо неприпустимості та різке засудження військових дій Російської Федерації проти України», яким висловила чітку позицію щодо неприпустимості військової агресії [5].

Гарантування належного функціонування інституту адвокатури як самоврядної організації закріплено Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Ухвалення рішень щодо належного забезпечення діяльності в особливих умовах, в умовах воєнного стану є безпосередньою функцією самоврядної організації. Тому, досліджуючи внутрішні документи Національної асоціації адвокатів України, пов'язані із забезпеченням функціонуванням інституту адвокатури у воєнний час, зазначимо ряд норм, які стали регулюючими елементами та забезпечили належний захист членів асоціації. Так, рішенням від 2 березня 2022 року № 22 було застосовано право на закриття для публічного доступу персональних даних адвокатів у

Єдиному реєстрі адвокатів України на період запровадження воєнного стану. Зокрема, в цьому рішенні зазначається, що Рада адвокатів України забезпечує ведення Єдиного реєстру адвокатів України з метою збирання, зберігання, обліку та надання достовірної інформації про чисельність і персональний склад адвокатів України, адвокатів іноземних держав, який містить персональні дані. Задля забезпечення захисту персональних даних адвокатів, фактичного захисту адвокатів від протиправного використання цих даних і з метою мінімізації можливості використати ці дані для фізичного впливу на адвокатів було ухвалено рішення про закриття для публічного доступу до зазначеного Реєстру [6].

Розуміння того, що повне закриття Реєстру призвело до незручностей, зокрема неможливості отримати електронну адресу адвоката, що фактично перешкоджає належному доступу до захисту, зумовило внесення змін щодо часткового відкриття окремих даних. Рішенням Ради адвокатів України було ухвалено таке рішення: «З 21 вересня 2024 року відкрити для публічного доступу інформацію, розміщену в Єдиному реєстрі адвокатів України, про адресу електронної пошти адвокатів» [7].

Крім того, своїми рішеннями Рада адвокатів України внесла спеціальні підходи щодо встановлення порушення правил адвокатської діяльності, зокрема встановлено, що проходження військової або альтернативної (невійськової) служби адвокатами порушенням та не застосовувати таку підставу для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності [8], призупинено окремі положення щодо підвищення кваліфікації адвокатами [9], встановлено певні особливості допуску до складення кваліфікаційного іспиту в період воєнного часу щодо подання документів на призначення кваліфікаційного іспиту [10], встановлено особливості видачі радами адвокатів регіонів посвідчень адвокатів України в період воєнного стану [11].

Отже, можемо зробити висновок, що Рада адвокатів України як самоврядна організація встановила ряд спеціальних норм щодо правил діяльності інституції адвокатури в умовах воєнного стану, тим самим створивши належні умови забезпечення функціонування всієї системи захисту прав громадян.

Війна, яка триває в Україні із лютого 2022 року, зумовила розвиток нових напрямів у правовому захисті прав громадян, насамперед пов'язаних із проходженням військової служби, соціальним захистом громадян, постраждалих від військової агресії, захистом прав внутрішньо переміщених громадян, збільшенням значної уваги захисту прав військовозобов'язаних, членів їхніх сімей та інших суспільних відносин, пов'язаних із військовослужбовцями; значним резонансом і потребою в захисті прав громадян стала проблема мобілізації; питання, пов'язані із новим видом суспільних відносин – волонтерством, врегулювання питань щодо відшкодування майнової школи за втрачене житло – це та невелика частина проблемних питань, які стали актуальними через війну.

Нові виклики, породжені кризовим періодом держави, зумовили потребу у відповідному переформатуванні та в структурі адвокатури.

Проте залишаються й невирішені проблеми, повноважень на вирішення яких у Ради адвокатів України немає. Здійснення функцій адвоката як учасника судового процесу під час дії воєнного стану не забезпечують можливість бронювання адвокатів. Фактично всі учасники судового процесу мають право на бронювання, крім адвокатів, що може негативно вплинути на судовий процес загалом.

Адвокатське самоврядування є елементом не лише врегулювання внутрішніх питань функціонування асоціації. Рішення, які ухвалюються Радою адвокатів України, впливають і на інших громадян, які не є членами зазначеної самоврядної організації, значна частина громадян вступає у відносини із членами асоціації тільки на договірних відносинах. Це свідчить про те, що рішення асоціації впливають на суспільні відносини за межами асоціації, що підтверджує фактичну передачу повноважень від держави до самоврядної організації щодо забезпечення функцій держави.

Висновки. Адвокатура в Україні, згідно із Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», є недержавним самоврядним інститутом, що забезпечує захист прав і законних інтересів громадян. Цей Закон закріпив класичну формулу правовідносин, де адвокати незалежні від держави, передавши ряд державних функцій самоврядній організації. Це стало новаторським

кроком для України, створивши прецедент передачі державних повноважень недержавній організації та слугуючи прикладом для інших професійних спільнот. Самоврядні організації, зокрема адвокатура, виконують важливі функції, як-от контроль за діяльністю членів, участь у розробці законодавства, підвищення кваліфікації та захист інтересів членів організації, фактично здійснюючи децентралізацію у функціональному вимірі.

Функціонування адвокатури в умовах воєнного стану продемонструвало ефективність самоврядування. Рада адвокатів України оперативно реагувала на виклики, ухвалюючи рішення щодо захисту персональних даних адвокатів, встановлення особливих правил діяльності в умовах війни, зокрема щодо проходження служби, підвищення кваліфікації та допуску до іспитів. Ці рішення не лише регулювали внутрішні питання організації, але й впливали на суспільні відносини за її межами, підтверджуючи передачу державних повноважень самоврядній організації. Однак існують і невирішені проблеми, як-от відсутність бронювання адвокатів від мобілізації, що потребують подальшого врегулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 386 с.
2. Черненко З. Запровадження професійного лікарського самоврядування. *Юридична газета*. 2018. № 5. С. 6. URL : <https://www.pressreader.com/ukraine/yurydychna-gazeta/20180206/282123521957999>
3. Матвійчук А. В. Організація та функціонування інституту самоврядування. *Політологічний вісник*. 2014. № 73. С. 383–399.
4. Про схвалення Концепції реформування інституту саморегулювання в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 308-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2018-%D1%80#Text>
5. Про затвердження Резолюції щодо неприпустимості та різке засудження військових дій Російської Федерації проти України : рішення Ради адвокатів України від 4 березня 2022 року № 26. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-04-r-shennya-rau-26_624ad437403fc.pdf
6. Про закриття для публічного доступу персональних даних адвокатів у Єдиному реєстрі адвокатів України на період запровадження воєнного стану : рішення Ради адвокатів України від 2 березня 2022 року № 22. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-02-r-shennya-rau-22_62443775bdf77.pdf
7. Про відкриття для публічного доступу інформації про адресу електронної пошти адвокатів в Єдиному реєстрі адвокатів України : рішення Ради адвокатів України від 21 вересня 2024 року № 62. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2024-09-21-r-shennya-rau-62_67124fed41a91.pdf
8. Про особливості проходження адвокатами військової або альтернативної (невійськової) служби у період воєнного стану : рішення Ради адвокатів України від 3 березня 2022 року № 24. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-24-r-shennya-rau-24_6244383f5d80a.pdf
9. Про призупинення дії пунктів 19, 20 Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України на період дії воєнного стану в Україні : рішення Ради адвокатів України від 16 березня 2022 року № 30. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-16-r-shennya-rau-35_62443a81789d9.pdf
10. Про особливості допуску до складення кваліфікаційного іспиту в період воєнного часу : рішення Ради адвокатів України від 25 березня 2022 року № 30. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-25-r-shennya-rau-35_6245bdd262d0d.pdf
11. Про особливості видачі радами адвокатів регіонів посвідчень адвокатів України у період воєнного стану : рішення Ради адвокатів України від 16 березня 2022 року № 31. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-16-r-shennya-rau-31_62443af4cde30.pdf

12. Гвоздїй В. А. Адміністративно-правовий статус органів адвокатського самоврядування : дис. ... канд. юрид. наук за спец. : 12.00.07 / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль, 2020. 301 с.
13. Коваль О. Сучасний стан адміністративно-правового забезпечення реформи адвокатури Україна. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2020. № 1, 2. С. 21–29.
14. Загуменна Ю. О., Наджафлі Е. М. Принципи адвокатської діяльності в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Харків : Планета-Прінт, 2020. 276 с.
15. Бандурка С. С. Завдання адвокатури із захисту прав і свобод людини. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 20 років у статусі національного* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 2 берез. 2021 р. / редкол. : В. В. Сокурєнко (голова), Д. В. Швець (заст. голови), О. М. Бандурка та ін. ; упоряд. В. А. Греченко ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. С. 155–157.

REFERENCES

1. Arakelian M. R. Pravozakhysna diialnist advokatury: teoretyko-pravovyi rakurs : monohrafiia. Odesa : Feniks, 2018. 386 s.
2. Chernenko Z. Zaprovdzhennia profesiinoho likarskoho samovriaduvannia. *Yurydychna hazeta*. 2018. № 5. S. 6. URL : <https://www.pressreader.com/ukraine/yurydychna-gazeta/20180206/282123521957999>
3. Matviichuk A. V. Orhanizatsiia ta funktsionuvannia instytutu samovriaduvannia. *Politolohichniy visnyk*. 2014. № 73. S. 383–399.
4. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia instytutu samorehuliuivannia v Ukraini : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 travnia 2018 r. № 308-r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2018-%D1%80#Text>
5. Pro zatverdzhennia Rezoliutsii shchodo neprypustymosti ta rizke zasudzhennia viiskovykh dii Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 4 bereznia 2022 roku № 26. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-04-r-shennya-rau-26_624ad437403fc.pdf
6. Pro zakryttia dlia publichnoho dostupu personalnykh danykh advokativ u Yedynomu reiestri advokativ Ukrainy na period zaprovadzhennia voiennoho stanu : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 2 bereznia 2022 roku № 22. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-02-r-shennya-rau-22_62443775bdf77.pdf
7. Pro vidkryttia dlia publichnoho dostupu informatsii pro adresu elektronnoi poshty advokativ v Yedynomu reiestri advokativ Ukrainy : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 21 veresnia 2024 roku № 62. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2024-09-21-r-shennya-rau-62_67124fed41a91.pdf
8. Pro osoblyvosti prokhodzhennia advokatamy viiskovoi abo alternatyvnoi (neviiskovoi) sluzhby u period voiennoho stanu : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 3 bereznia 2022 roku № 24. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-24-r-shennya-rau-24_6244383f5d80a.pdf
9. Pro pryzupynennia dii punktiv 19, 20 Poriadku pidvyshchennia kvalifikatsii advokativ Ukrainy na period dii voiennoho stanu v Ukraini : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 16 bereznia 2022 roku № 30. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-16-r-shennya-rau-35_62443a81789d9.pdf
10. Pro osoblyvosti dopusku do skladennia kvalifikatsiinoho ispytu v period voiennoho chasu : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 25 bereznia 2022 roku № 30. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-25-r-shennya-rau-35_6245bdd262d0d.pdf
11. Pro osoblyvosti vydachi radamy advokativ rehioniv posvidchen advokativ Ukrainy u period voiennoho stanu : rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 16 bereznia 2022 roku № 31. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-16-r-shennya-rau-31_62443af4cde30.pdf
12. Hvozdi V. A. Administratyvno-pravovyi status orhaniv advokatskoho samovriaduvannia : dys. ... kand. yuryd. nauk za spets. : 12.00.07 / Ternopilskyi natsionalnyi ekonomichniy universytet. Ternopil, 2020. 301 s.

13. Koval O. Suchasnyi stan administratyvno-pravovoho zabezpechennia reformy advokatury Ukraina. *Visnyk Akademii pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu*. 2020. № 1, 2. S. 21–29.
14. Zahumenna Yu. O., Nadzhafli E. M. Pryntsypy advokatskoi diialnosti v Ukraini: administratyvno-pravovyi aspekt : monohrafiia. Kharkiv : Planeta-Print, 2020. 276 s.
15. Bandurka S. S. Zavdannia advokatury iz zakhystu prav i svobod liudyny. *Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav: 20 rokiv u statusi natsionalnoho* : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kharkiv, 2 berez. 2021 r. / redkol. : V. V. Sokurenko (holova), D. V. Shvets (zast. holovy), O. M. Bandurka ta in. ; uporiad. V. A. Hrechenko ; MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv : KhNUVS, 2021. S. 155–157.

N. B. Novytska, A. M. Novytskyi. INSTITUTE OF ADVOCACY IN UKRAINE: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF FUNCTIONING IN A PERIOD OF CRISIS

The article is devoted to the analysis of theoretical and practical aspects of the functioning of the institute of advocacy in Ukraine during a crisis period. Advocacy as an independent, independent institution is one of the indicators of the development of society, which indicates its exceptional importance not only in the field of jurisprudence, but also in terms of social, cultural, political, and economic aspects of the state of the state and society.

Based on the analysis of the Law of Ukraine “On Advocacy and Advocacy Activities”, it was stated that the classical formula of legal relations, in which lawyers must be independent of the state, was implemented in the formed system of self-government bodies. This system of legal regulation became new for Ukraine, for the first time a number of state functions related to the exercise of special powers were transferred to a non-state self-regulatory, self-governing public organization.

It was stated that making decisions on the proper provision of activities in special conditions, in martial law, is a direct function of a self-governing organization. The Bar Council of Ukraine, as a self-governing organization, established a number of special norms on the rules of activity of the institution of the bar in martial law, thereby ensuring the proper conditions for ensuring the functioning of the entire system of protection of citizens' rights.

It was concluded that the new challenges generated by the crisis period of the state necessitated the need for a corresponding reformatting in the structure of the bar.

The functioning of the bar in martial law demonstrated the effectiveness of self-government. The Bar Council of Ukraine promptly responded to challenges, making decisions on the protection of personal data of lawyers, establishing special rules of activity in wartime, in particular regarding service, advanced training and admission to exams. These decisions not only regulated the internal issues of the organization, but also influenced public relations outside it, confirming the transfer of state powers to the self-governing organization. However, there are also unresolved problems, such as the lack of reservation of lawyers from mobilization, which require further settlement.

Keywords: *advocacy, legal activity, bodies of legal self-government, control activities, public control, self-governing organization, protection of rights.*